

О.В. Павленко¹, О.Ф. Сіренко¹, О.М. Ступницька¹, О.П. Листопад¹, Р.Р. Глик²

Оптимізація моніторингу ступеня оволодіння практичними навичками лікарями-інтернами за спеціальністю «Стоматологія»

¹Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, м. Київ, Україна

²Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, м. Львів, Україна

Мета: підвищення якості підготовки лікарів-інтернів на етапі первинної спеціалізації (інтернатури) шляхом створення адаптивних умов для засвоєння ними всіх необхідних практичних (мануальних) навичок для здійснення своєї професійної діяльності на засадах доказової медицини.

Результати. Багаторічний досвід роботи з лікарями-інтернами за спеціальністю «Стоматологія» співробітників кафедри стоматології Інституту стоматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика показав, що важливою частиною їх підготовки є саме оволодіння ними практичною складовою спеціальності. На етапі інтернатури як базової ланки передбачаються систематизація та поглиблення теоретичних знань, отриманих під час додипломного навчання, та оволодіння практичними навичками, необхідними для надання кваліфікованої стоматологічної допомоги населенню в обсягах, визначених чинним законодавством України. Застосування сучасних засобів моніторингу навчання та адаптивних форм викладання навчального матеріалу з урахуванням індивідуальних потреб кожного учасника навчального процесу дозволяє значно покращити якість підготовки лікарів-інтернів за спеціальністю «Стоматологія».

Висновки. Запровадження сучасних адаптивних форм навчання лікарів-інтернів на кафедрах післядипломної освіти дозволяє здійснювати постійний моніторинг рівня теоретичних знань та ступеня оволодіння практичними навичками, що забезпечує підготовку кваліфікованого фахівця за спеціальністю «Стоматологія».

Ключові слова: лікарі-інтерни, практичні навички, адаптивні форми навчання.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», інтернатура є однією з форм післядипломної освіти та проводиться в університетах, академіях, інститутах і є обов'язковою формою первинної спеціалізації осіб за лікарськими та провізорськими спеціальностями для отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста або провізора-спеціаліста. Одними з основних завдань діяльності вищих навчальних закладів, зокрема кафедр післядипломної освіти, є застосування нових наукових, науково-технічних знань під час підготовки фахівців з вищою освітою.

Запровадження сучасних підходів у систему медичної освіти вимагає розробки нових науково-педагогічних методологічних підходів у підготовці фахівців у питаннях стоматології, а також приведення стандартів медичної освіти до міжнародних вимог шляхом ефективного використання матеріально-технічного й наукового потенціалу [5].

Навчання в інтернатурі передбачає здобуття лікарем-інтерном теоретичних знань і практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за вибраною спеціальністю, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань відповідного рівня професійної діяльності.

Положення про спеціалізацію (інтернатуру) випускників вищих медичних і фармацевтичних закладів освіти III–IV рівнів акредитації медичних факультетів університетів, затверджене наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 вересня 1996 р. № 291 зі змінами, регламентує порядок навчання лікарів-інтернів. Іншими нормативно-правовими документами про підготовку лікарів-інтернів є: наказ МОЗ України від 23.02.2005 № 81 «Про затвердження Переліку спеціальностей і строки навчання в інтернатурі випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів, медичних факультетів університетів»; наказ МОЗ України від 21.11.2005 № 621 «Про внесення змін до наказу МОЗ України від 23.02.2005 N 81»;

26.02.2007 № 93 «Про внесення змін та доповнень до наказу МОЗ України» від 23.02.2005 № 81 та інші.

Підготовка лікарів-інтернів за спеціальністю «Стоматологія» здійснюється на базі навчального плану та програми спеціалізації (інтернатури) випускників вищих медичних закладів освіти III–IV рівнів акредитації за фахом «Стоматологія» (Полтава, 2013). Інтернатура проводиться в очно-заочній формі навчання на кафедрах медичних вищих закладів освіти III–IV рівнів акредитації медичних факультетів університетів і закладів медичної післядипломної освіти та стажування в базових установах і закладах охорони здоров'я [4].

Одним з найважливіших завдань навчання в інтернатурі є підвищення й удосконалення рівня практичної підготовки лікаря-інтерна, його професійної готовності до самостійної лікарської діяльності за спеціальністю «Стоматологія». Високий вихідний рівень теоретичних знань лікарів-інтернів, уміння їх застосовувати у практичній роботі, а також оволодіння всіма необхідними маніпуляціями забезпечить отримання кваліфікованого фахівця після завершення навчання в інтернатурі [1, 2, 3].

Невід'ємною частиною умов підготовки лікарів-інтернів є потужність клінічної бази стажування та наявність у ній усіх необхідних структурних підрозділів для оволодіння практичними навичками в різних розділах стоматології. Однак підвищення якості медичної освіти можливе при створенні відповідних правових, економічних та організаційних умов як органами та установами охорони здоров'я, так і профільними кафедрами вищого медичного навчального закладу [3].

Відповідно до «Положення про спеціалізацію (інтернатуру), випускників вищих медичних і фармацевтичних закладів освіти III–IV рівнів акредитації медичних факультетів університетів» бази стажування лікарів-інтернів – це базові установи та заклади охорони здоров'я, які використовуються з метою первинної спеціалізації випуск-

кників вищих медичних закладів освіти. Це можуть бути обласні, міські й центральні районні лікарні, міські та обласні дитячі лікарні, лікарні, підпорядковані іншим відомствам, клініки науково-дослідних інститутів, діагностичні центри, що мають у своєму складі структурні підрозділи, підготовка в яких передбачена навчальним планом і програмою інтернатури з відповідної спеціальності.

Серед основних вимог до клінічної бази стажування лікарів-інтернів можна віднести такі [4]:

- мати у своєму складі лікувально-діагностичні відділення, лабораторні та діагностичні кабінети, інші виробничі підрозділи, навчання інтернів в яких передбачене навчальним планом і програмою інтернатури з певної спеціальності;
- бути забезпечені медичним обладнанням, апаратурою та інструментарієм, необхідними для здійснення діагностичної, лікувальної, санітарно-профілактичної (протиепідемічної), провізорської роботи на сучасному рівні й відповідно до завдань даного закладу чи установи (підприємства);
- мати можливість надати лікарям-інтернам робочі місця та обсяг роботи відповідно до вимог навчальних планів і програм інтернатури з певної спеціальності;
- мати навчальні приміщення для лікарів-інтернів, обладнані необхідними навчально-методичними посібниками, таблицями, макетами, стендами, сучасними технічними засобами навчання тощо;
- мати можливість забезпечити лікарів-інтернів гуртожитком.

Профільні кафедри вищого закладу освіти мають здійснювати регулярний контроль роботи баз стажування лікарів-інтернів, які закріплені за даною кафедрою, інформувати керівників баз стажування про організацію та якість практичної підготовки лікарів-інтернів для вжиття відповідних заходів, спрямованих на покращання їх підготовки [4].

Велике значення також має методологічна підтримка керівників на клінічних базах шляхом розробки профільною кафедрою вищого медичного навчального закладу навчальних посібників і методичних рекомендацій для лікарів-інтернів та керівників інтернів на базах стажування. Залучення сучасних інформаційних технологій дозволяє здійснювати оперативний моніторинг підготовки лікарів-інтернів не тільки під час очної, а й заочної частини навчання в інтернатурі. Своєчасне інформування керівників на базах стажування та самих лікарів-інтернів про заходи з удосконалення навчання в інтернатурі, проведення науково-практичних конференцій і застосування сучасних комп'ютерних технологій для підготовки до ліцензійного тестового іспиту значно покращує якість підготовки лікарів-інтернів.

Крім того, тільки тісна співпраця практичних закладів охорони здоров'я, які є клінічними базами підготовки лікарів-інтернів, і профільних кафедр вищих медичних закладів забезпечує виявлення ризиків і недоліків у навчальному процесі та дозволяє розробити й запровадити необхідні коригуючі дії для їх усунення.

Перелік і кількість маніпуляцій, які мусять виконати інтерн, навчаючись в інтернатурі, регламентується кваліфікаційною характеристикою лікаря-стоматолога (наказ МОЗ України від 14.2.2012 № 121). Моніторинг виконання практичних навиків здійснюється як піл час очного, так і заочного циклів навчання в інтернатурі. Інформація заноситься керівником на базі стажування або викладачем кафедри у залікову книжку та індивідуальний план навчання лікаря-інтерна. У склад первинної документації, яку веде кожний лікар-інтерн, обов'язково входить щоденник роботи, складовою якого є карта обліку виконання практичних навиків лікарем-інтерном на клінічній базі та на кафедрі.

Фактори, які впливають на якість підготовки лікарів-інтернів за спеціальністю «Стоматологія» на клінічних базах, залежать від:

I. Самого лікаря-інтерна, і це:

- виконання індивідуального плану та програми навчання в інтернатурі;
- обсяг та якість проведеної лікувально-діагностичної роботи;
- якість оформлення медичної документації;
- оволодіння методами функціональної, лабораторної та інструментальної діагностики;
- набуття практичних навичок за спеціальністю;
- ступінь участі у виконанні різних лікувально-профілактичних маніпуляцій та операцій;
- оволодіння необхідними теоретичними знаннями на засадах доказової медицини;
- вивчення сучасної медичної літератури та якість її реферування;
- рівень загальної підготовки та якість клінічного мислення під час клінічних розборів;
- санітарно-просвітницька робота на базі та серед населення.

II. Керівника на базі стажування:

- кваліфікація та авторитет керівника;
- педагогічні здібності, уміння та бажання передати свій досвід молодим лікарям;
- створення атмосфери доброзичливості по відношенню до лікарів-інтернів;
- особистісні характеристики.

III. Потужності клінічної бази та її підрозділів:

- підтримка адміністрацією бази стажування та керівниками всіх підрозділів;
- сучасна матеріально-технічна база;
- створення сприятливих побутових умов та організація дозвілля.

Виходячи з вищеведеного, основними заходами з покращення оволодіння практичними навичками лікарями-інтернами за фахом «Стоматологія» є такі:

- проведення базисного контролю теоретичних знань і практичних навичок;
- з'ясування пріоритетних напрямів роботи з конкретним лікарем-інтерном;
- покращення матеріально-технічного забезпечення;
- залучення сучасних методів адаптивного навчання (у т. ч. дистанційна форма), вебінари;
- проведення майстер-класів;
- вивчення основних маніпуляцій на моделях і фантомах;
- самостійна робота лікарів-інтернів з відпрацювання практичного навички на моделі;
- оволодіння основними методами обстеження та діагностики стоматологічних хворих;
- участь у клінічних розборах та консультаціях;
- самостійна курація хворих під керівництвом викладача/куратора;
- контроль оволодіння навичками (проміжні та заключний).

Висновок

Застосування сучасних засобів моніторингу навчання та адаптивних форм викладання навчального матеріалу з урахуванням індивідуальних потреб кожного учасника навчального процесу дозволяє значно покращити якість підготовки лікарів-інтернів. Тільки поєднання сучасного матеріально-технічного оснащення клінічної бази та професійний методологічний підхід до викладання основних розділів стоматології на засадах доказової медицини дозволить здійснювати підготовку кваліфікованого фахівця за спеціальністю «Стоматологія».

ЛІТЕРАТУРА

1. Волосовець Т.М. Удосконалення засвоєння практичних навичок і методик лікарями-інтернами за спеціальністю «Стоматологія» – важлива складова формування майбутнього спеціаліста / Т.М. Волосовець, О.М. Дорошенко, Н.О. Бакшутова та ін. // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. – 2014. – № 2. – С. 11–14.
 2. Волосовець Т.М. Інтернатура як перший етап формування лікаря-стоматолога / Т. М. Волосовець // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. – 2014. – № 1. – С. 6–10.
 3. Фесенко В.І. Досвід методичного управління підготовкою лікарів-інтернів-стоматологів на етапах очної та заочної інтернатури [Електрон. ресурс] / В.І. Фесенко //

Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2013/Medicine/13_136249.doc.htm.
 4. Положення про спеціалізацію (інтернатуру) випускників вищих медичних і фармацевтичних закладів освіти III–IV рівнів акредитації медичних факультетів університетів, затверджене наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 вересня 1996 р. № 291 зі змінами.
 5. Павленко О.В. Запровадження міжнародних стандартів якості післядипломної підготовки лікарів-стоматологів / О.В. Павленко, І.П. Мазур, О.М. Ступницька // Сучасна стоматологія. – 2012. – № 2. – С. 142–144.

Оптимизация мониторинга степени овладения практическими навыками врачами-интернами по специальности «Стоматология»

А.В. Павленко, А.Ф. Сиренко, Е.Н. Ступницькая, О.П. Листопад, Р.Р. Ильк

Цель: повышение качества подготовки врачей-интернов на этапе первичной специализации (интернатуры) путем создания адаптивных условий для освоения ими всех необходимых практических (мануальных) навыков для осуществления своей профессиональной деятельности на принципах доказательной медицины.

Результаты. Многолетний опыт работы с врачами-интернами по специальности «Стоматология» сотрудников кафедры стоматологии Института стоматологии Национальной медицинской академии последипломного образования имени П.Л. Шупика показал, что важной частью их подготовки является именно овладение ими практической составляющей специальности. На этапе интернатуры как базового звена предполагаются систематизация и углубление теоретических знаний, полученных во время додипломного обучения, и овладение практическими навыками, необходимыми для оказания квалифицированной стоматологической помощи населению в объеме, определяемом действующим законодательством Украины. Применение современных средств мониторинга обучения и адаптивных форм преподавания учебного материала с учетом индивидуальных потребностей каждого участника учебного процесса позволяет значительно улучшить качество подготовки врачей-интернов по специальности «Стоматология».

Выводы. Внедрение современных адаптивных форм обучения врачей-интернов на кафедрах последипломного образования позволяет осуществлять постоянный мониторинг уровня теоретических знаний и степени овладения практическими навыками, что обеспечивает подготовку квалифицированного специалиста по специальности «Стоматология».

Ключевые слова: врачи-интерны, практические навыки, адаптивные формы обучения.

Optimization of monitoring the rate of mastering of practical skills of medical interns in specialty «Dentistry»

O. Pavlenko, O. Sirenko, O. Stupnytska, O. Listopad, R. Ilyk

Aim: improving the quality of medical interns training during the phase of initial specialization (internship) by creating adaptive conditions for their mastering required practical (manual) skills for professional practicing on the principles of evidence-based medicine.

Results. Long-term experience of the staff of Department of Dentistry, Institute of Dentistry, Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education with medical interns in specialty «Dentistry» showed that mastering of practical skills is important part in their training. During internship, as basic level, systematization and deepening of theoretical knowledge obtained during undergraduate training and mastering practical skills necessary for providing qualified dental care in volume determined by the current legislation of Ukraine are supposed. The use of modern means of monitoring training and adaptive forms of teaching of educational material taking into account the individual needs of each participant in the learning process can significantly improve the quality of training of interns in specialty «Dentistry».

Conclusions. The introduction of modern forms of adaptive training of interns in the departments of postgraduate education allows to implement continuous monitoring of the level of theoretical knowledge and the rate of mastering of practical skills, providing training of qualified specialists in the specialty «Dentistry».

Key words: interns, practical skills, adaptive forms of education.

Павленко Олексій Володимирович – д-р мед. наук, професор,
 завідувач кафедри стоматології Інституту стоматології НМАПО імені П.Л. Шупика.
Адреса: вул. Пимоненка, 10-а, м. Київ, 04050.
Тел.: (044) 4823281.

Сиренко Олександра Федорівна – канд. мед. наук,
 доцент кафедри стоматології Інституту стоматології НМАПО імені П.Л. Шупика.
Адреса: вул. Пимоненка, 10-а, м. Київ, 04050.
Тел.: (044) 4823281. **E-mail:** sirenko_a@ukr.net.

Ступницька Олена Миколаївна – канд. мед. наук,
 доцент, кафедра стоматології Інституту стоматології НМАПО імені П.Л. Шупика.
Адреса: вул. Пимоненка, 10-а, м. Київ, 04050. **Тел.:** (044) 4823281.

Листопад Олег Петрович – канд. мед. наук,
 асистент, кафедра стоматології, Інститут стоматології НМАПО імені П.Л. Шупика.
Адреса: вул. Пимоненка, 10-а, м. Київ, 04050.
Тел.: (044) 4823281. **E-mail:** oleglistop@gmail.com.

Ільк Роман Романович – д-р мед. наук, доцент,
 кафедра ортопедичної стоматології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України.

Выпускается в
приятных вкусовых
направлениях: Мята, Вишня,
Карамель и Дыня

ПРЕВОСХОДНЫЙ ЭФФЕКТ И ОТЛИЧНЫЙ ВКУС

Лак-десенситайзер с фторидами

- Легко наносится на влажные поверхности
- Быстрое снижение чувствительности и выделение ионов фтора (5 % NaF $\cong$ 22.600 ppm)
- Эстетичный, прозрачный вид
- Удобные и гигиеничные “уни-дозы” и аппликатор

Официальные дистрибьюторы в Украине:

Дентал депо Запорожье · Медсервис · Меридиан ·
Оксамат-Дент · Оксия · Стамил · Укрмед · Усмішка

VOCO Profluorid® Varnish